

Прилагане на често използвани основания за провеждане на процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1 от Закона за обществените поръчки (ЗОП)

Провеждане на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 1 ЗОП

Условия за прилагане:

- проведена открита или ограничена процедура, която е прекратена на основание чл. 39, ал. 1, т. 1 ЗОП;
- първоначално обявените условия не са съществено променени.

Провеждането на договаряне без обявление на основание чл. 90, ал. 1, т. 1 ЗОП е свързано с неуспешно проведена открита или ограничена процедура, поради това че не е подадена нито една оферта или заявление за участие, или няма кандидат или участник, който отговаря на изискванията по чл. 47-53а ЗОП, т. е. предходната процедура е прекратена на конкретно правно основание (чл. 39, ал. 1, т. 1 ЗОП), с влязло в сила решение на възложителя.

В този случай договарянето е предшествано от процедура, чийто ред за провеждане осигурява възможност за конкуренция между всички заинтересовани лица, които са могли да подадат оферта, респ. заявление за участие. Пазарът обаче не е бил заинтересован от изпълнението на възлагания предмет или проявилите интерес лица не са могли да отговорят на поставените от ЗОП или възложителя изисквания. При това положение на възложителя се дава възможност да отправи покана към едно или повече определени от него лица, които счита за потенциални изпълнители на поръчката.

Второто изискване за законосъобразност на процедурата на договаряне без обявление е предварително обявените условия да не са съществено променени. Това означава, да се възлага същият предмет при по същество същите условия, които вече са оповестени публично чрез предходната процедура. Посоченото предполага никое от тези условия да не е променено или промяната да е незначителна.

В тази връзка, от значение е правилната преценка по отношение на това коя промяна в условията на прекратената процедура се явява съществена. В общия случай за съществени се приемат промени, касаещи предмета, обема, срока, критериите за допустимост, изискванията за изпълнение, критерия за оценка, тежестта на показателите за оценка и методиката за определяне на икономически най-изгодната оферта. Тяхната промяна не е съвместима с възможността след прекратяването на откритата или ограничената процедура да се проведе договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 1 ЗОП. Обратно, за несъществена се счита

промяна, която не би повлияла по никакъв начин на кръга от потенциални оференти, напр. чисто технически/технологични промени в условията, които се налагат по обективни причини и касаят условия, които, поради естеството си, не могат да бъдат спазени в последващата процедура на договаряне. Такива са напр. лицата за контакти, данни за адреси, номера на сметки и др. подобни.

Важно:

Правилото за недопускане на изменения в предварително обявените условия следва да се съблюдава стриктно. За всяка промяна е необходима аргументация, от която да е видно, че същата се налага поради избор на друг вид процедура (напр. от открита на договаряне), както и че посредством промяната не се повлиява по никакъв начин възможният кръг от оференти. В случай че визираното условие не е или не може да бъде изпълнено, то може да се приеме, че е налице съществена слабост в първата процедура, което елиминира възможността за провеждане на последваща процедура на договаряне без обявление.

В заключение, приключването на открита или ограничена процедура без избор на изпълнител следва да мотивира възложителя да направи цялостна преценка по отношение на дефинирания предмет, критериите за допустимост и изискванията за изпълнение. В условията на свободен пазар и информирани икономически оператори, непредставянето на оферти, особено по отношение на общопотребими услуги, доставки или строителство е индикатор за прекомерност, некоректност или неяснота на поставените условия.

Процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 2 ЗОП

Условия за прилагане:

- проведена открита процедура, ограничената процедура или състезателен диалог, която е прекратена на основание чл. 39, ал. 1, т. 3 ЗОП,
- за участие в процедурата на договаряне без обявление се канят само участниците, които са представили оферти в предходната процедура и отговарят на изискванията, посочени в обявлението за нейното откриване.

Законосъобразното прилагане на чл. 90, ал. 1, т. 2 ЗОП е свързано с проведена предходна процедура завършила неуспешно, тъй като всички оферти, които отговарят на предварително обявените от възложителя условия, надвишават финансовия ресурс, който той може да осигури. Процедурата е прекратена на основание чл. 39, ал. 1, т. 3 ЗОП, с влязло в сила решение на възложителя.

В описаната ситуация, чрез провеждане на договаряне без обявление, на възложителя се дава възможност да намери изпълнител на възлагания договор. Изхожда се от идеята, че само високите цени са пречка откритата процедура, ограничената процедура или състезателният диалог да приключат успешно. Затова се дава шанс възложителят да покани на преговори лицата, които са представили оферта и са доказали, че притежават изискваните възможности за реализацията на договора и да се опита чрез преговори да постигне намаление на техните финансови предложения.

И в този случай промяна на вече обявените условия е несъвместима с провеждането на договарянето. Условието не е изрично дефинирано в правната

норма, но нарушаването му води до опорочаване на процедурата. Прилагането на разглежданото правно основание е свързано с факта, че направените в предходната процедура предложения ангажират твърде висок финансов ресурс, с какъвто възложителят не разполага. Предвид това промяна следва да се търси само по отношение на този параметър и то в посока, благоприятна за възложителя. Всяка друга промяна в обявените условия би могла да се разглежда като възможност за подаване на оферти, различни от получените в прекратената процедура, с оглед на което се счита, че провежданото договаряне е незаконосъобразно. Например, недопустимо е при договаряне без обявление да се извърши промяна в методиката за оценка, която дава възможност цената да оказва по-голямо отражение на крайната оценка и съответно на класирането.

Важно:

Принципно приключването на открита или ограничена процедура или състезателен диалог без избор на изпълнител поради офертиране на твърде високи цени следва да мотивира възложителя да направи цялостна преценка по отношение на дефинирания предмет, критериите за допустимост, изискванията за изпълнение, използвания критерий за оценка, съдържанието и тежестта на избраните показатели. При осигуряване на публичност и прозрачност и липса на ограничителни условия такава ситуация може да е индикатор за необективна оценка на пазара, която се изразява в неправилно определена прогнозна стойност на поръчката. В подобна хипотеза би могло да се стигне и до неявяване на нито един от поканените участници в процедурата на договаряне без обявление, респ. до неуспешно възлагане на поръчката и по реда на чл. 90, ал. 1, т. 2 ЗОП.

От съществено значение е и преценката дали поставените условия не са прекомерни, което да е довело до предлагане на твърде високи цени. Ако се стигне до заключение, че при други условия в проведената процедура могат да се получат по-добри цени, то следва да се пристъпи към нова открита процедура, ограничена процедура или състезателен диалог, а не към договаряне без обявление.

Процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП

Условия за прилагане:

- възникнала необходимост от предприемане на неотложни действия поради настъпване на изключителни обстоятелства по смисъла на § 1, т. 8 от ДР на ЗОП,
- последиците не могат да бъдат преодоляни при спазване на сроковете за провеждане на открита или ограничена процедура или на процедура на договаряне с обявление

Посредством чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП законодателят е уредил възможността за спешно възлагане на договор, когато вредите от забавата при сключването му съществено биха надвишили ползите от спазване на правилата за провеждане на открита, ограничена или процедура на договаряне с обявление. Прилагането му е обосновано при възникване на изключителни обстоятелства, във връзка с които е необходимо незабавно получаване на конкретен резултат. Според легалната дефиниция в § 1, т. 8 от ДР на ЗОП, изключителни обстоятелства са налице при

непредвидими за възложителя събития като природно бедствие, авария или катастрофа, както и други, които непосредствено застрашават живота и здравето на хората или околната среда, или могат съществено да затруднят или да нарушат нормалното изпълнение на нормативно установени дейности на възложителя. За такова се определя и рискът от последващо възникване на опасност за националната сигурност, за отбраната на страната, за околната среда, за човешкото здраве, за защитени територии, зони и обекти и за обществения ред.

Визираните обстоятелства в никакъв случай не трябва да произтичат от действия или бездействия на самия възложител. Те трябва да се проявят обективно и извън неговата воля, т.е. той да е положил дължимата грижа и въпреки това да не е могъл да предвиди или осуети настъпването им. Следва да възникват изненадващо и неповлияно от него и да са с негативни последици, за отстраняването на които са необходими спешни мерки. В този смисъл, процедурата на договаряне без обявление е несъвместима със случаите, при които критичното състояние на даден актив се дължи на непредприемането на текуща поддръжка и ремонт. Посоченото не изключва задължението възложителят да се погрижи за сигурността или опазването на актива, когато е налице необходимост от неотложни действия, но в такива случаи провеждането на договаряне без обявление безспорно се свързва с нарушаване на закона, доколкото е по вина на възложителя.

Необосновано е и провеждането на договаряне без обявление с мотив обжалване на предходна процедура. Доколкото обжалването е правно допустимо и ясно регламентирано в ЗОП, откриването на процедури следва да се планира така, че да е съобразено с възможността процедурата да бъде оспорена. Това означава, че трябва да се работи с определен времеви резерв, съобразен със сроковете, в които органите по обжалване биха се произнесли. Само забавата на тези органи, извън нормативно утвърдените срокове, може да се разглежда като обективно основание да се пристъпи към договаряне, така че да се обезпечи нормалната дейност или да се удовлетвори спешната потребност на възложителя до приключване на производството по обжалване.

Прилагането на чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП има за основна цел спестяването на време, тъй като е невъзможно провеждането на открита, ограничена или процедура на договаряне с обявление, вкл. и при съкращаване на сроковете чрез възможностите, предвидени в закона.

Преминаването към договаряне без обявление предполага да са изчерпани възможностите и относно провеждане на ограничена процедура или процедура на договаряне с обявление при обстоятелства от изключителна спешност (чл. 76, ал. 3 и чл. 86, ал. 3 ЗОП). Ето защо, откриването на този вид процедура месеци или години след настъпването на събитието не се приема за законосъобразно. Напр. необосновано е прилагането на чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП при възлагане на ремонт на инфраструктура, разрушена в резултат на земетресение или наводнение, настъпило две години преди стартиране на договарянето. В разглежданата хипотеза между настъпването на събитието и откриването на процедурата е изминал период, достатъчен, за да се проведе открита, ограничена или процедура на договаряне с обявление. Често пъти като мотив за забавата се изтъква изчакване на решението на комисии, които отпускат средства за преодоляване на последиците от бедствия и аварии. Предоставянето на средства обаче не е довод за провеждане на процедура

на договаряне без обявление. С разглеждания ред за избор на изпълнител се цели предприемане на неотложни действия за постигането на съответен резултат, което безспорно е свързано с незабавно провеждане на процедурата или откриването ѝ в много кратки срокове след настъпване на изключителното обстоятелство. Практически, не е от значение кога са предоставени средствата, а кога е настъпило изключителното обстоятелство, чиито последици се преодоляват, т.е. ако дадена дейност е отложена докато се осигурят средства от определен източник, то тя безспорно може да се възложи с открита, ограничена или процедура на договаряне с обявление.

Важно е да се подчертае, че възлаганите с такава процедура дейности трябва да се ограничават само и единствено до изрично необходимото. Чрез договаряне без обявление не следва да се търси цялостно решение, ако това не произтича от характера на предмета. Това означава, че при сграда, пострадала от наводнение и заплашена от разрушаване, чрез договаряне е уместно да се възложи само укрепването, така че да се предотврати непосредствената опасност за човешкото здраве и живот. Цялостният ремонт и привеждане на сградата в експлоатационна годност е логично да се възложи по общия ред. Възлагане на цялостно възстановяване на основание чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП е обосновано само, ако може да се докаже, че не съществува алтернативно решение или въпреки че съществува е крайно неудобно, недостатъчно или неприемливо, напр. при срутването на мост, който единствена връзка, поради което липата на съоръжението би довела до значителни щети или неудобства за населението. В тази връзка е много важно правилно да се преценяват причините, които са породили дадените последици, както и какво точно следва да се направи, за да се преодолеят законосъобразно те. Обемът на дейностите, които се възлагат с договаряне без обявление, следва внимателно да се преценява. Той трябва да е сведен само до непосредствено необходимите и неотложни дейности.

Важно:

Разглежданото правно основание е свързано с възникване на обстоятелства, които рефлектират върху живота, здравето и сигурността на хората или върху околната среда, поради което в ЗОП е предвидена възможност провеждането на процедурата значително да се опрости, като се „прескочат“ определени стъпки, задължителни при другите основания. В случая могат да не се прилагат чл. 91, ал. 2, чл. 92 и чл. 92а ЗОП (вж. чл. 93 ЗОП).

Доколкото разпоредбата на чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП не обвързва възложителя с точно определен изпълнител, препоръчително е, когато е удачно, да се търси възможност за поканване на повече от един участник в процедурата, така че да се осигури конкуренция при избора на изпълнител.

От изключително значение е документирането на събитията. Възложителите следва да имат предвид, че единствено позоваване на дадено обстоятелство не е достатъчно. Заявяването, че е валидно и в резултат от това се е стигнало до свличане на земни маси върху пътното платно, не е достатъчен аргумент, за да се приеме за законосъобразно възлагане разчистването на пътното платно възлагането чрез договаряне без обявление. От значение е да се докаже, че интензивността на валежите е необичайна за съответния период от годината (чрез справка от съответна служба например), че е полагана нужната грижа за обезопасяване на

участъка (извършвани са съответните инспекции, няма доклади, сигнализиращи за опасност), че преди това на мястото не са констатирани проблеми или въпреки че са констатирани са предприемани своевременно мерки за отстраняването им (данни за извършени ремонти, приети без забележки СМР и др. под). Единствено в хипотеза на доказани с документи аргументи е обосновано прилагането на чл. 90, ал. 1, т. 4 ЗОП.

Като допълнение следва да се отбележи, че често се стига до противоречие между нормите, свързани с управлението на бюджетния процес и ЗОП. Така например, утвърдена практика е в края на годината да се отпускат средства, чието усвояване следва да се осъществи в рамките на време, недостатъчно за провеждане на процедура по ЗОП, като в противен случай средствата ще бъдат изгубени, а част от нуждите на възложителите ще останат неудовлетворени. В случая проблемът не произтича от ЗОП. Основно правило при поръчките е, че особеностите на бюджетния процес не могат да служат като основание за провеждане на непрозрачни процедури. Решението на проблема трябва да се търси чрез адекватно бюджетиране. Различен подход би влязъл в противоречие и с общите принципи за добро финансово управление.

Процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 6 ЗОП

Условия за прилагане:

- необходимост от допълнителни доставки от същия доставчик;
- доставките са предназначени за частична замяна или за увеличаване на количествата;
- смяната на доставчика ще принуди възложителя да придобие стока с различни технически характеристики, което ще доведе до несъвместимост или до технически затруднения при експлоатацията и поддържането.

С разглежданата възможност се цели чрез договаряне без обявление да се осигури съвместимост между налични и доставяни активи, така че да се постигне ефективно използване. Прилагането ѝ изисква предходен договор за доставка на стоки, сключен между възложителя и поканеното в договарянето лице. Неговият предмет е изпълнен, но е установена нужда от допълнителни доставки, с които да се направи частична замяна или увеличаване на доставените количества.

Задължително изискване е смяната на доставчика да води до придобиване на стоки с различни технически характеристики, т.е. да е свързана с несъвместимост или технически затруднения при експлоатацията и поддържането. Това практически означава, че се касае за специфични стоки, поради което само доставката на същите може да обезпечи нуждите на възложителя и само поканеното лице е в състояние да осигури доставката им. Алтернативен вариант е наличието на други съвместими стоки, чиято доставката обаче би довела до технически затруднения при експлоатацията и поддържането (напр. да компрометираща действаща гаранция, да води до необходимост от ползването на няколко сервиза по отношение на един актив и др.). И двата варианта – несъвместимост или технически затруднения, означават загубване или нарушаване на функционалността и ефективността на вече доставени стоки или съоръжения.

Ето защо, се счита за обосновано преодоляването на подобна негативна последица чрез реализирането на доставка от същия изпълнител.

Важно:

Доколкото изпълнителят на възлаганата с чл. 90, ал. 1, т. 6 ЗОП доставка е изпълнител на предходен договор, то следва той да е избран законосъобразно и при спазване на изискванията на законодателството в областта на обществените поръчки.

Основанието е неприложимо по отношение на стоки, които могат да бъдат доставени от множество потенциални изпълнители в условията на конкуренция и възложителят не може да обоснове възникването на технически затруднения. То е аргументирано само когато е налице невъзможност друг доставчик да реализира предмета.

В закона не е изрично посочено, но е необходимо допълнителните нужди да са възникнали след сключването на първоначалния договор и да е било невъзможно да бъдат включени в предмета му. Знанието за очаквани последващи доставки предполага в обявлението да се отбележи възможността за опции, а по отношение на стойността да се приложи чл. 15, ал. 2, т. 3 ЗОП.

Договорът за допълнителна поръчка не следва да е по-дълъг от три години (вж. чл. 90, ал. 2 ЗОП).

Процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 7 ЗОП

Условия за прилагане:

- проведен конкурс за проект;
- покани за участие в договарянето се изпращат на класирания на първо място участник или на всички класирани участници в съответствие с условията на конкурса.

Условие за провеждане на договаряне на основание чл. 90, ал. 1, т. 7 ЗОП е възлагането на услуга свързана с наличието на предходен, законосъобразно проведен и успешно приключен конкурс за проект. Допустимостта на договарянето произтича от условията на този конкурс, в които ясно следва да е посочено как ще се процедира по отношение на последващите възлагания. Ето защо, от значение е още при неговото провеждане да има яснота по отношение на последващите свързани с конкурса услуги. Задължително е и спазването на чл. 15, ал. 2, т. 7 ЗОП. Това означава, че при определяне на реда за провеждане на конкурса за проект следва да е взета предвид и стойността на дейностите, възлагани чрез договарянето.

В хипотезата на вече проведен конкурс, при който е осигурена публичност, конкуренция и равни възможности за достъп на всички заинтересовани лица и в който последващото договаряне е предвидено и оповестено, законодателят е предоставил възможност за възлагане на услугата чрез договаряне без обявление. В основата на аргументите е особеният характер на процедурата, която предхожда договарянето. Чрез нея не се възлага обществена поръчка, а като резултат от нейното провеждане се придобиват идеи и/или концепции. Поради това тази процедура не приключва с договор за изпълнение, а само с присъждане на

евентуално предвидените награди. Когато конкурсът се провежда като част от обществена поръчка за услуга, придобитият от възложителя продукт се използва като задание за сключване на договор за услуга.

Важно:

Конкурсите за проект обичайно се използват главно в областта на териториалното и селищното устройство, архитектурата, инженеринговата дейност или обработката на данни. При тези дейности като първа част от цялостния процес на проектиране е идейната фаза, за която, с оглед нейната специфика, е предвидено използването на конкурса, като особен вид процедура. В тази връзка провеждането на договаряне на разглежданото основание с едно или повече от лицата, участвали в конкурса, се възприема като естествено продължение на вече започнал процес, с приключването на който възложителят ще получи цялостната услуга. Оттук произтича и изискването на чл. 15, ал. 2, т. 7 ЗОП да се сумират стойностите на плащанията в конкурса и по договора за услуга.

Договарянето без обявление на основание чл. 90, ал. 1, т. 7 ЗОП се провежда при хипотезата на вече приключил конкурс за проект. По тази причина то се свързва с наличието на определени права върху продукта, изработен в идейната фаза. В тази връзка, при възлагане на технически и работни проекти някои възложители се позовават на чл. 90, ал. 1, т. 3 ЗОП. Следва да се има предвид обаче, че с оглед забраната за разделяне и в тези случаи се следва същият подход по отношение придобиването на правата. Това означава, че за да е законосъобразно прилагането на чл. 90, ал. 1, т. 3 ЗОП, за идейния проект трябва да е приложен редът, съответстващ на общата стойност на услугата. Важно е да се отбележи, че позоваването на чл. 90, ал. 1, т. 7 ЗОП е индикатор за много по-конкурентен подход, тъй като възложителят не е поставен от обстоятелствата в определено положение (което трябва да докаже), а сам избира условията, така че да постигне ефективно необходимия резултат.

Процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП

Условия за прилагане:

- поради непредвидени обстоятелства по смисъла на § 1, т. 14б от ДР на ЗОП е необходимо възлагането на допълнителна услуга или строителство на същия изпълнител;
- допълнителната услуга или строителството не могат технически или икономически да се разделят от предмета на основния договор без значителни затруднения за възложителя или въпреки че могат да се разделят, са съществено необходими за изпълнението на поръчката;
- общата стойност на поръчките, с които се възлагат допълнителни услуги или строителство, не е повече от 50 на сто от стойността на основната поръчка.

За да се пристъпи към договаряне на основание чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП, е необходимо да е налице действащ договор между възложителя и поканеното в договарянето лице. Разглежданата възможност се свързва с обстоятелството, че при договорите за строителство и услуги не всичко може да бъде предвидено при

тяхното възлагане и в някои случаи успешното им приключване зависи от изпълнението на допълнителни дейности.

Възлагането на допълнителни услуги или строителство следва да произтича от настъпване на непредвидени обстоятелства по смисъла на § 1, т. 14б от ДР на ЗОП, а именно обстоятелства, които са възникнали след сключването на договора и не са резултат от действие или бездействие на страните, които не са могли да бъдат предвидени при полагане на дължимата грижа и правят невъзможно изпълнението при договорените условия. В общия случай за такива се считат обстоятелства като въвеждането на нови нормативни изисквания, промяната в установени правила и стандарти и др., съобразяването с които налага изпълнение на допълнителни работи. Такива могат да бъдат и различни метеорологични явления, които водят до промяна в условия. За непредвидени се приемат и други обстоятелства, които не са резултат от действия или бездействия на страните по договора и не са повлияни от тях. Например, ако при изпълнение на строителен обект се установи високо ниво на подпочвени води, което налага извършване на отводняване и допълнително укрепване, но са налице безспорни доказателства, че предварително са направени съответните геоложки проучвания, становищата от които са взети под внимание при проектирането и изпълнението. В посочените случаи се приема, че възложителят е положил дължимата грижа и предварително си е изяснил върху каква основа ще строи и какви дейности трябва да възложи във връзка с тях, но въпреки това се е стигнало до описаната ситуация.

Разглежданото основание за договаряне е насочено към осигуряване на ефективност при доказана добросъвестност на договарящите се лица. То не може да служи като средство за необосновано допълване предмета на сключения договор и поправяне на грешки, допуснати при първоначалното възлагане. В този смисъл, абсолютно неприемлив мотив за прилагане на чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП са допълнително получени средства и/или реализирани икономии, съвпадащи с изпълнението на договора. Необосновано е прилагането му и при обстоятелства, които са били известни и предвидими към момента на основното възлагане. Пример за това са случаи, при които се реконструира сграда, предназначена за конкретен вид техника. Сключването на основния договор за реконструиране на сградата предхожда закупуването на техниката, въпреки че съответното помещение (дебелина на стените, светъл отвор на вратата, специфична изолация и т.н) следва да е съобразено с характеристиките на конкретния модел апаратура, която ще се помещава в него. Ето защо, получаването на техниката, респ. узнаването на точните изисквания към помещението, в което тя ще функционира, не може да се приеме за непредвидимо обстоятелство, тъй като още преди подписване на договора за строителство възложителят е знаел описаните факти, но не е съобразил възлагането с тях.

Допълнителните дейности следва да са свързани с предмета на основния договор. Без тях неговото изпълнение трябва да е поставено под въпрос. Практически, допълнителното възлагане следва да кореспондира с основния договор така, че ако то не бъде реализирано, да е абсолютно невъзможно или много трудно неговото изпълнение. Те могат да са свързани с вече реализираните дейности или да ги допълват, но във всички случаи да способстват за цялостното постигане на предмета на основния договор, без да го допълват необосновано. По

отношение на разгледания по-горе пример, това означава, че за укрепването и отводняването на сградата може да се приложи чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП, но не и за възлагането на ново строителство, което не е предвидено в основния договор, напр. на ограда. По този ред могат да се договарят само допълнителни дейности, които непосредствено обезпечават приключването на възложения предмет. Той не следва да се ползва за допълване на предмета въз основа на по-късно установени нужди, които безпроблемно могат да се реализира от друг изпълнител.

Законодателят е приел, че има финансов праг, при който чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП е приложим. Необходимост от допълнителни дейности, чиято цена надвишава, тази на основните, с повече от 50 на сто не следва да се възлага по разглеждания ред. Подобен случай може да означава, че първият договор не е добре планиран или че условията, при които е сключен, са съществено променени. По тази причина описаната хипотеза не може да се разглежда като довършване на изпълнението на възложен договор, а като необходимост от преосмисляне на целия подход и ново възлагане с цел реализиране на различен предмет.

Важно:

Основанието е приложимо само по отношение на поръчки с обект строителство и услуги. Допълнителното възлагане при договори за доставки е обхванато в чл. 90, ал. 1, т. 6 ЗОП.

Непредвидими обстоятелства могат да настъпят в различен момент от изпълнението и да засегнат различни аспекти от основния предмет. Ето защо е допустимо провеждането на няколко договаряния с основание чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП, свързани с един основен договор, но общата стойност на всички допълнителни дейности не трябва да надхвърля 50% от цената на възложените с основния договор.

Когато е необходимо изпълнението на допълнителни дейности, но част от договорените отпадат, към чл. 90, ал. 1, т. 8 ЗОП следва да се пристъпи след като е изчерпана възможността, регламентирана в чл. 43, ал. 2, т. 1, б. "б" ЗОП, ако е приложимо.

Процедура на договаряне без обявление по чл. 90, ал. 1, т. 9 ЗОП

Условия за прилагане:

- необходимост от повторение на услуга или строителство от същия изпълнител, не по-късно от три години от възлагането на първата поръчка;
- първата поръчка е възложена при открита или ограничена процедура и в обявлението за нея е посочена възможността за такова възлагане;
- общата стойност на тази поръчка е включена при определяне стойността на първата поръчка;
- новата поръчка съответства на основния проект, в изпълнение на който е възложена първата поръчка.

Разпоредбата на чл. 90, ал. 1, т. 9 ЗОП изисква да е налице успешно проведена открита или ограничена процедура, в резултат на която е сключен договор за изпълнение на услуги или строителство. Още при нейното провеждане възложителят следва да е предвидил, че през следващите три години може да се

наложи ново възлагане на дейностите, предмет на поръчката. Тази възможност трябва да е изрично посочена в обявлението за откриване на откритата или ограничената процедура, а стойността на повторението да е взета предвид при определяне на реда за избор на изпълнител. Новото възлагане следва да се отнася до предмета на първата процедура.

Разглежданата хипотеза на договаряне без обявление се свързва с обстоятелството, че изпълнителят на възложения договор е избран в условията на публичност и конкуренция и при спазване изискванията на законодателството в областта на обществените поръчки. Възникналата нужда от повторение на услугата или строителството е предварително публично оповестена и всички заинтересовани лица, участвали в проведената откритата или ограничена процедура, са били информирани относно възможността за нейното възлагане. Ето защо, провеждане на нова откритата или ограничена процедура не е задължително. Възлаганите дейности са били известни и са взети под внимание при подаване на офертите по вече проведената процедура, поради което е достатъчно с договаряне без обявление да се уточнят конкретните параметри. Тъй като това е практически нова процедура за възлагане на обществена поръчка, тя завършва с отделен от първия договор, основан изрично на резултатите от проведените преговори и отчитащ изискванията на закона. По същество чл. 90, ал. 1, т. 9 ЗОП има за цел да облекчи административно възложителите, ако се докаже, че са спазени принципите за публичност и прозрачност на предходен етап.

Важно:

Разпоредбата на чл. 90, ал. 1, т. 9 ЗОП е приложима само по отношение на поръчки с обект строителство и услуги, които се възлагат не по-късно от три години след подписване на първия договор.

Прилагането на чл. 90, ал. 1, т. 9 ЗОП се свързва с далновидност и правилно планиране. Чрез разглежданата възможност възложителят може гъвкаво да управлява възлагателния процес, ако предварително добре подготви провеждането на откритата или ограничената процедура. Необходимо е в обявлението ясно да обозначи възможността за последващо договаряне по чл. 90, ал. 1, т. 9 ЗОП и да разграничи сигурните от очакваните дейности в предмета на поръчката. Редът за определяне на изпълнител обаче следва да е съобразен със стойността и на двата вида дейности.